

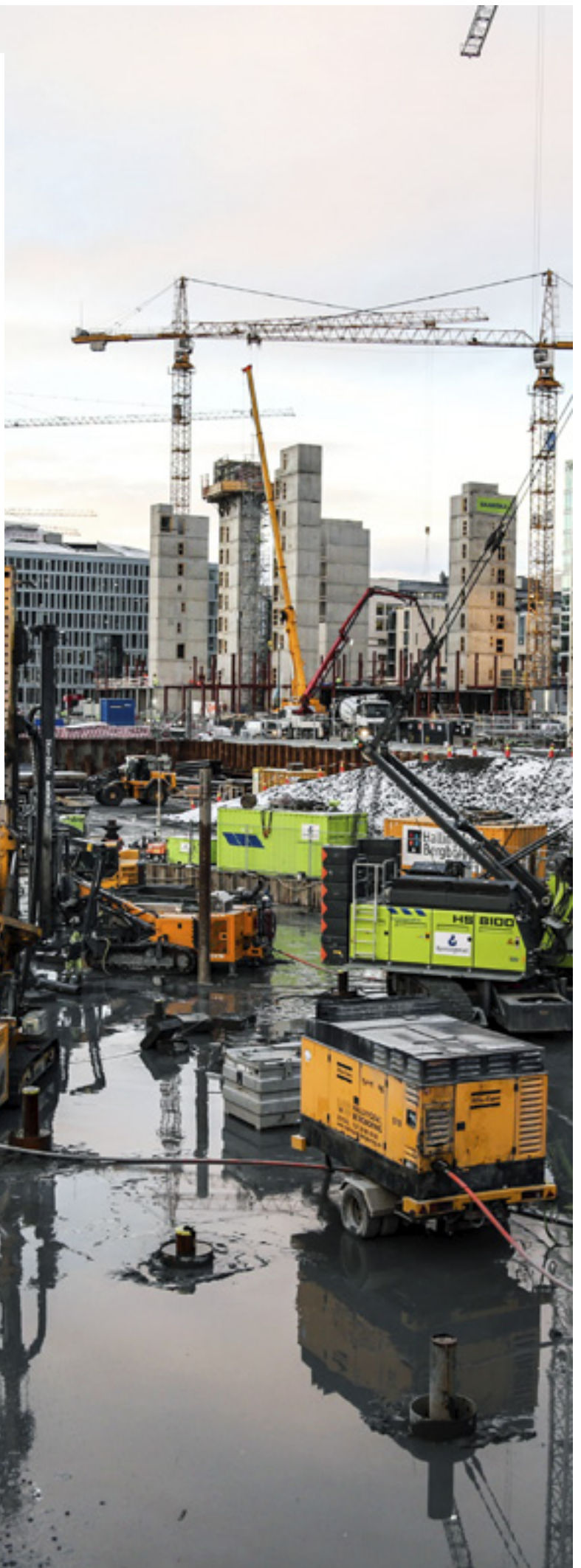
MASKIN-
ENTREPRENØRENES
FORBUND

NOTAT 1/2019

ANLEGGSTRANSJEN

UTVIKLING & MARKED

- Gode vekstutsikter i anleggsbransjen for 2019 og 2020
- Lavere konkurranse om veikontraktene
- Mange entreprenører opplever at de ikke konkurrerer på like vilkår
- Tilgang på massemtottak er problematisk rundt om i landet

Sammendrag

- I medlemsundersøkelsen gjennomført i november 2018 beskriver om lag 84 prosent av svarbedriftene egen oppdragsmengde på undersøkelsestidspunktet som «god» eller «svært god». I tilsvarende medlemsundersøkelse i 2017 svarte 85 prosent det samme. Det er i den siste medlemsundersøkelsen en større andel bedrifter som vurderer å øke antallet ansatte på landsbasis sammenlignet med undersøkelsen utført på samme tidspunkt i 2017.
- Om lag 72 prosent av svarbedriftene rapporterer at de har ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag. I tilsvarende undersøkelse i 2017 var andelen 79 prosent. Andelen respondenter som svarer at de har ledig kapasitet er størst blant mellomstore bedrifter. Andelen svarbedrifter som rapporterer at de har ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag de neste månedene er høyest på Sørlandet (79 prosent) og lavest blant svarbedrifter på Østlandet (67 prosent).
- Anleggsmodulen fra Prognosesenteret anslår at anleggsinvesteringene i 2019 vil utgjøre om lag 106 milliarder kroner, noe som er drøye 18 milliarder kroner mer enn i 2018. Dette er en vekst på i overkant av 20 prosent. Investeringsnivået i 2020 antas å være cirka 119 milliarder kroner.
- I gjennomsnitt er det planlagt anleggsinvesteringer til en verdi av i underkant av 6 milliarder kroner i hvert fylke i 2019. De største anleggsinvesteringene i 2019 vil finne sted i fylkene Trøndelag, Akershus, Hordaland og Rogaland.
- Svarbedriftene har i undersøkelsen svart på spørsmål om de opplever at de konkurrerer på like vilkår i de markedene de opererer i. Om lag 40 prosent av bedriftene svarer nei eller er usikre på om de konkurrerer på like vilkår. Hovedårsaken som oppgis for dette er manglende oppfølging fra oppdragsgiver.
- Antallet tilbydere på Statens vegvesenkontrakter har sunket fra 4,8 til 3,5 fra 2017 til 2018.

Kontaktpersoner i MEF:

Håvard Almås
Kommunikasjonssjef
Tlf: 976 83 831
E-post: havard.almas@mef.no

Tore A. Larsen
Næringspolitisk rådgiver
Tlf.: 984 44 244
E-post: tore.andreas.larsen@mef.no

Mer informasjon om anleggsbransjen og MEF finner du på www.mef.no.
Her kan du også lese tidligere publiserte notater.

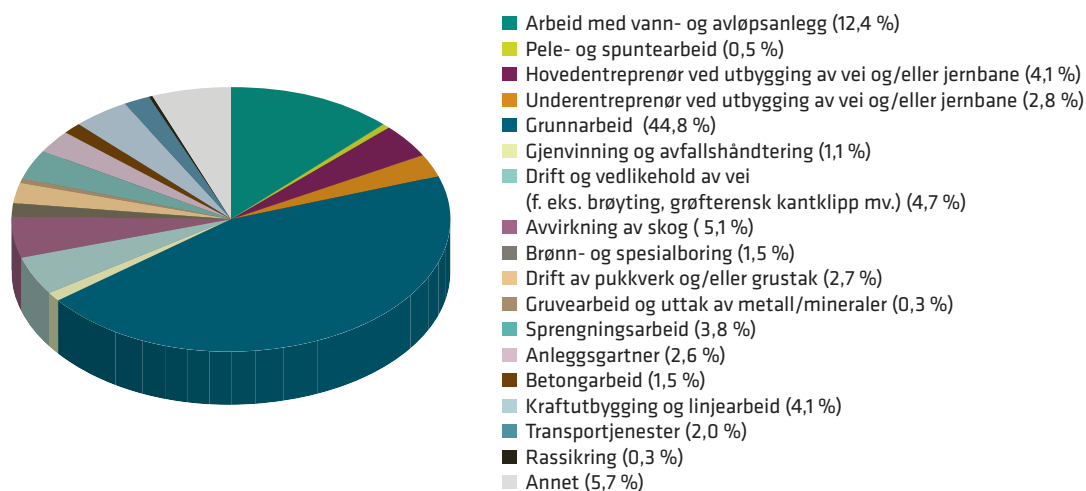
Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) er en frittstående bransje- og arbeidsgiverorganisasjon som representerer om lag 2100 små, mellomstore og store bedrifter. Hovedtyngden av medlemsbedriftene driver maskinell anleggsvirksomhet, men forbundet organiserer også skogsentreprenører, anleggsgartnere, brønnborere og gjenvinnings- og avfallsbedrifter. Samlet omsetter medlemsbedriftene for rundt 80 milliarder kroner i året og sysselsetter litt over 30 000 arbeidstakere. MEF har en egen hovedavtale med LO/Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF) og tariffavtaler med NAF og Fellesforbundet.

Foto: Anleggsmaskinen/AM.no (Jørn Søderholm og Runar Daler).

Om notatet og analysen

Notatet er utarbeidet av MEF i løpet av november og desember 2018. Notatet tar blant annet utgangspunkt i en undersøkelse som ble gjennomført blant MEF-medlemmene i november. Medlemsundersøkelsen ble gjennomført via e-post ved bruk av Netigate. Av drøyt 1970 foretak fullførte 739 foretak undersøkelsen. Dette gir en svarandel på 37 prosent¹. Når det gjelder beskrivelsen av markedsutviklingen i anleggsbransjen benytter MEF seg av tall fra Anleggsmodulen fra Prognosesenteret og tall fra Statens vegvesen.

Figur 1. Svarbedriftenes arbeidsområder

I medlemsundersøkelsen har MEF-bedriftene blitt bedt om å svare på hvilket arbeidsområde som i 2018 har stått for størsteparten av bedriftens omsetning. Av svarbedriftene oppgir 331 bedrifter (cirka 45 prosent) «Grunnarbeid» som hovedarbeidsområde. 92 bedrifter (cirka 12 prosent) oppgir «Arbeid med vann- og avløpsanlegg» som det området som har stått for størsteparten av omsetningen i 2018. Kategorien «ANNET» er en samlekategori som inneholder bedrifter som driver med transporttjenester, maskinutleie, gruvearbeid og uttak av metaller/mineraler.

Tabell 1: Svarbedriftene fordelt på antall ansatte

Antall ansatte	Antall svarbedrifter	Andel av svarbedriftene
0-25 ansatte	630	85 %
26-49 ansatte	64	9 %
>50 ansatte	45	6 %
Sum	739	100 %

I likhet med MEFs medlemsmasse er majoriteten av svarbedriftene små bedrifter. Av MEF-bedriftene som har deltatt i undersøkelsen oppgir 109 bedrifter å ha 26 eller flere ansatte.

¹ Avviket mellom antallet foretak som mottok undersøkelsen og det totale medlemsantallet i MEF skyldes at honnørmedlemmer og bedrifter som ikke er registrert med e-post ble utelatt fra undersøkelsen. I tillegg er enkelte medlemsbedrifter oppført med feil/inaktiv e-postadresse i medlemsregisteret.

Oppdragsmengde og framtidssutsikter

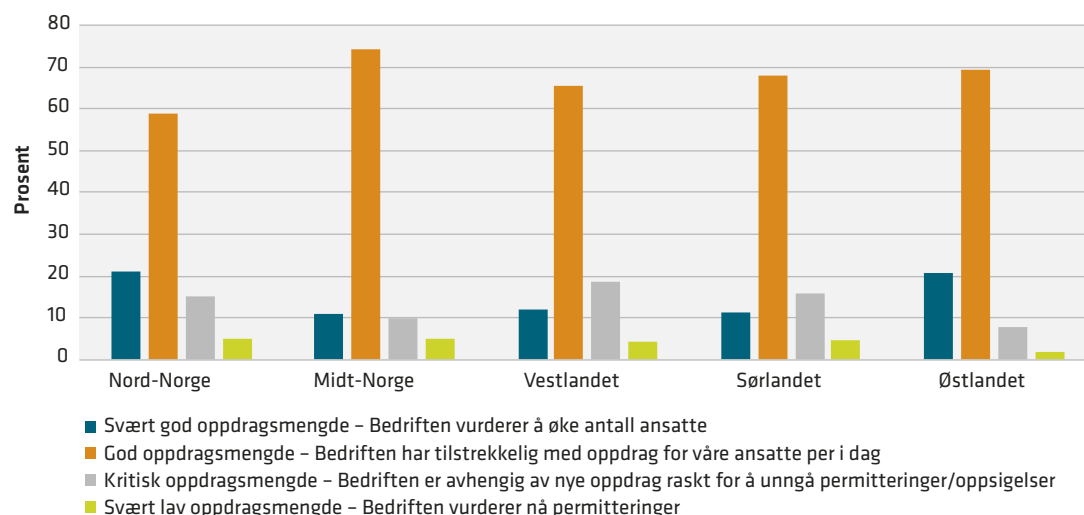
I medlemsundersøkelsen som MEF gjennomfører to ganger i året blir medlemsbedriftene bedt om å gi tilbakemelding på egen oppdragsmengde og kapasitet til å påta seg nye oppdrag.

Figur 2. MEF-bedriftenes oppdragsmengde på undersøkelsestidspunktet

Hele 84 prosent av svarbedriftene beskriver egen oppdragsmengde på undersøkelsestidspunktet som «god» eller «svært god». I tilsvarende undersøkelse på samme tidspunkt i 2017 var dette tallet 85 prosent på landsbasis.

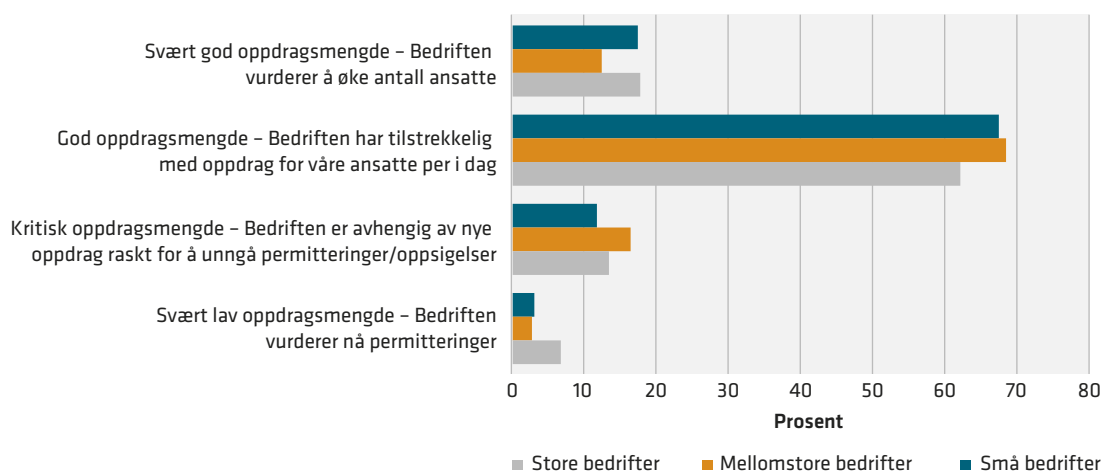
Figur 3. MEF-bedriftenes oppdragsmengde per november 2018, fordelt på landsdel

Ser en på landets regioner beskrives oppdragsmengden på undersøkelsestidspunktet som best på Østlandet² der litt over 90 prosent av svarbedriftene opplevde oppdragsmengden som «god» eller «svært god», mens tilsvarende tall for Vestlandet var litt over 77 prosent.

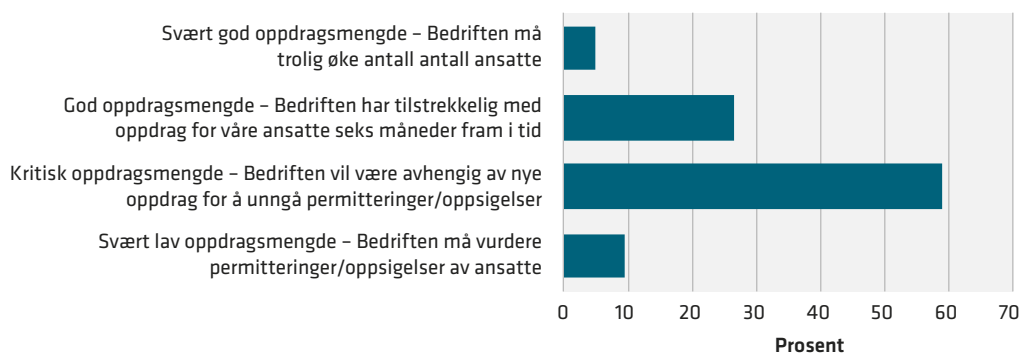
² Landets fylker er fordelt på følgende regioner: Nord-Norge (Nordland, Troms og Finnmark), Midt-Norge (Trøndelag), Vestlandet (Møre og Romsdal, Sogn- og Fjordane, Hordaland og Rogaland), Sørlandet (Agderfylkene) og Østlandet (Hedmark, Oppland, Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark).

Figur 4. MEF-bedriftenes oppdragsmengde per november 2018, fordelt på bedriftsstørrelse

Ser en hen til bedriftsstørrelse³ beskrives oppdragsmengden som best blant de små bedriftene (i overkant av 84 prosent), mens den er lavest blant de store bedriftene (80 prosent).

Figur 5. MEF-bedriftenes oppdragsmengde 6 måneder frem i tid

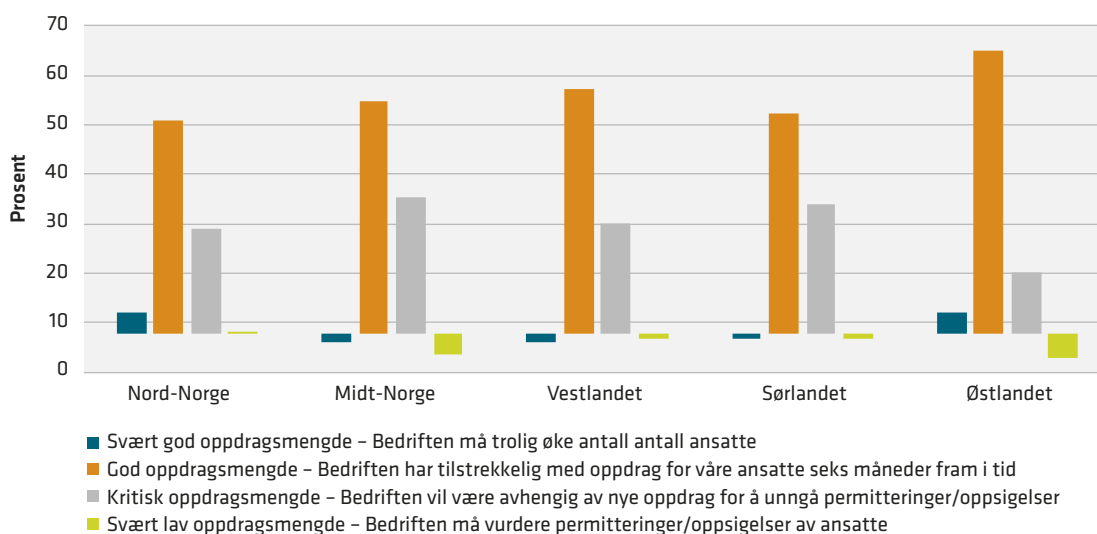

På spørsmålet om hvordan svarbedriftene ser på sin oppdragsmengde seks måneder fram i tid, beskriver drøye 69 prosent av svarbedriftene den som enten som «svært god» eller «god». Dette er en liten oppgang fra tilsvarende undersøkelse på samme tidspunkt i 2017 da dette tallet var om lag 67 prosent. Dette tallet er også bedre enn for tilsvarende undersøkelse i 2016 da 63 prosent oppgav sin oppdragsmengde som enten «svært god» eller «god».

³ Små bedrifter er definert som bedrifter med 0–25 ansatte, mellomstore bedrifter er definert som bedrifter med 26–49 ansatte, mens store bedrifter har 50 eller flere ansatte.

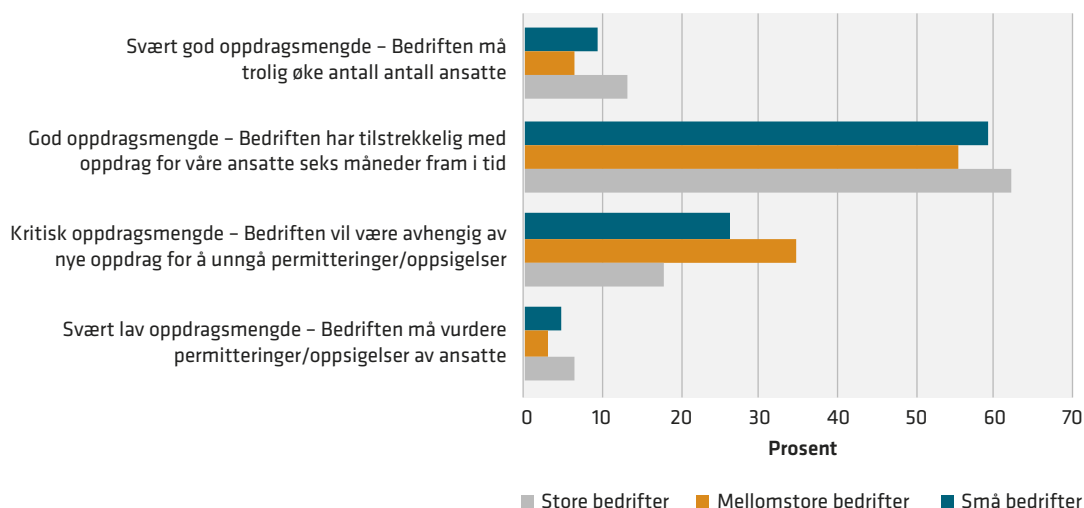

Figur 6. MEF-bedriftenes oppdragsmengde 6 måneder frem i tid, fordelt på landsdel

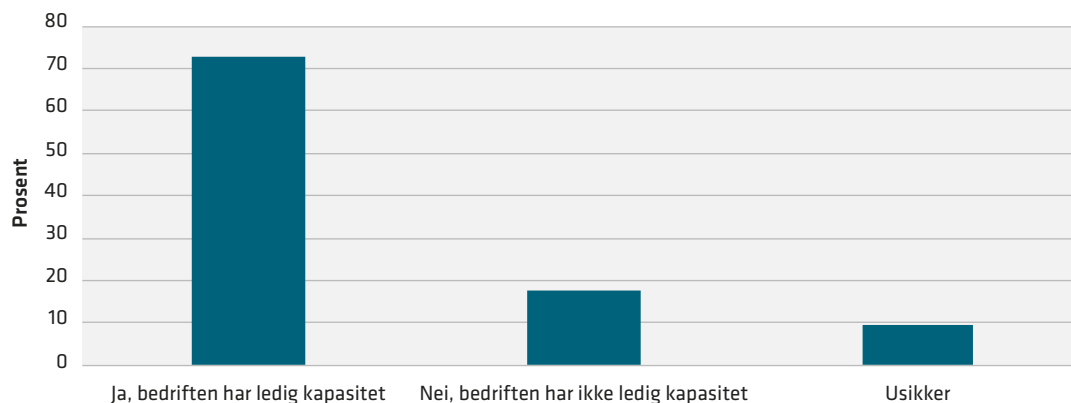
Ser en på andelen svarbedrifter som opplever oppdragsmengden 6 måneder frem i tid som «svært god» eller «god», er det betydelige regionale forskjeller. Best er tallet for svarbedrifter på Østlandet der 77 prosent svarer at oppdragsmengden seks måneder fram i tid enten er «svært god» eller «god», mens tilsvarende tall for bedrifter på Sørlandet er cirka 59 prosent.

Figur 7. MEF-bedriftenes oppdragsmengde 6 måneder frem i tid, fordelt på bedriftsstørrelse

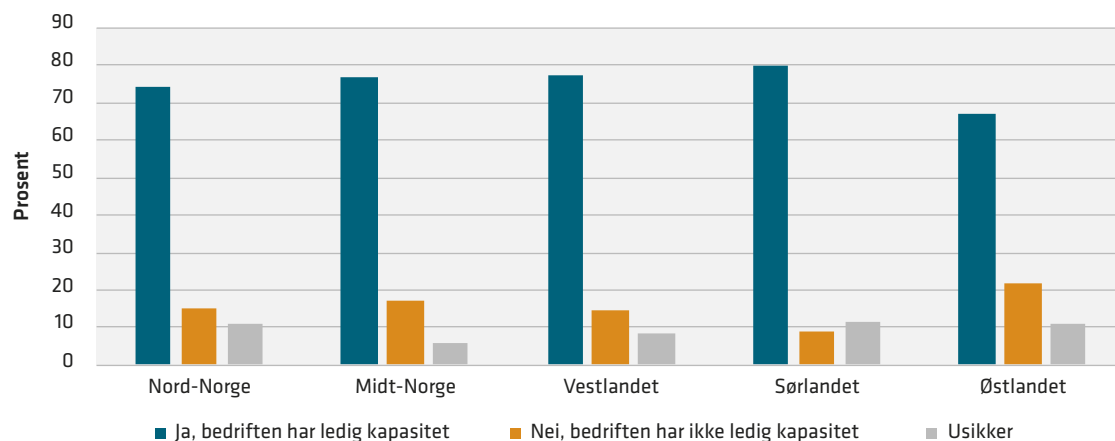
Ser en på svarbedriftene utfra størrelse, er det også betydelige forskjeller. Mens nesten 76 prosent av de store bedriftene melder tilbake at oppdragsmengden seks måneder fremover i tid enten er «svært god» eller «god», er tilsvarende tall for små bedrifter er cirka 69 prosent og mellomstore bedrifter er cirka 62 prosent.

Figur 8. MEF-bedriftenes kapasitet til å påta seg nye oppdrag

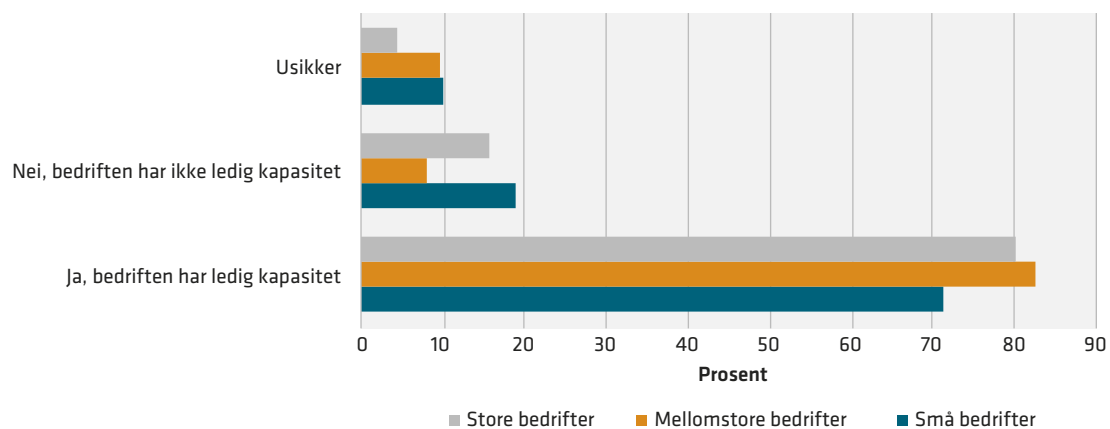
I medlemsundersøkelsen oppgir om lag 73 prosent av svarbedriftene at de har ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag de neste seks månedene. Dette er en nedgang fra 79 prosent i tilsvarende undersøkelse i samme tidsrom i 2017. Andelen svarbedrifter som svarer at de har ledig kapasitet er størst blant de mellomstore MEF-bedriftene med i overkant av 82 prosent. Blant bedriftene med 50 eller flere ansatte rapporterer 80 prosent av svarbedriftene at de har ledig kapasitet de neste seks månedene. Av svarbedriftene med 25 eller færre ansatte oppgir 71 prosent at de har ledig kapasitet.

Figur 9. MEF-bedriftenes kapasitet til å påta seg nye oppdrag, fordelt på landsdel

Drøyt 73 prosent av svarbedriftene oppgir i medlemsundersøkelsen i november 2018 at de har ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag de neste seks månedene. Andelen som rapporterer at de har ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag de neste seks månedene er høyest blant bedrifter fra Sørlandet, med i overkant av 79 prosent. Lavest er andelen på Østlandet, med cirka 67 prosent av svarbedriftene. Fordelt på bedriftsstørrelse er det prosentueelt høyest ja-andel blant mellomstore bedrifter (82 prosent) og lavest blant små bedrifter (71 prosent), se for øvrig figur 10.

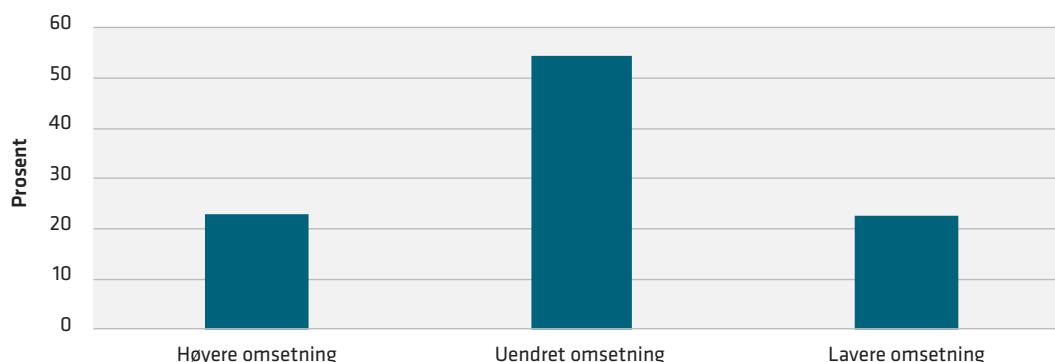
Figur 10. MEF-bedriftenes kapasitet til å påta seg nye oppdrag, fordelt på bedriftsstørrelse

MEF-bedriftenes forventninger

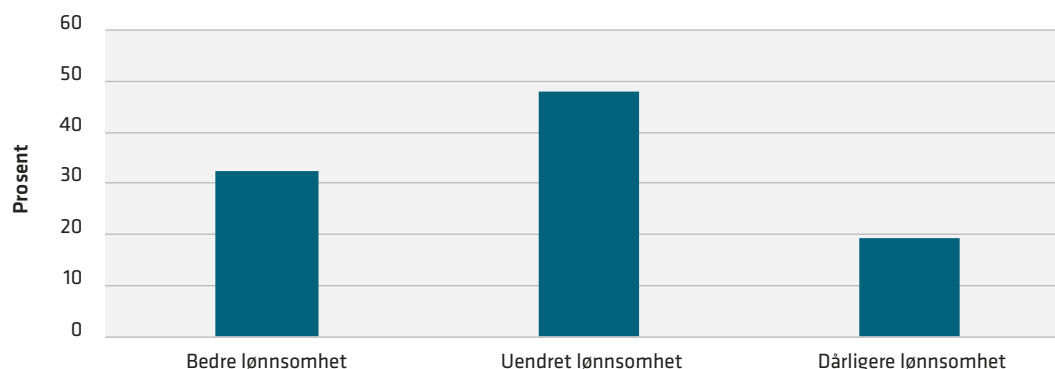
I medlemsundersøkelsen i november 2018 har MEF-bedriftene blitt spurt om hvilke forventninger de har til egen bedrift når det gjelder utviklingen i omsetning, lønnsomhet og sysselsetting de neste seks månedene sammenlignet med foregående seks måneder.

Figur 11. MEF-bedriftenes forventninger til omsetning 6 måneder fremover i tid

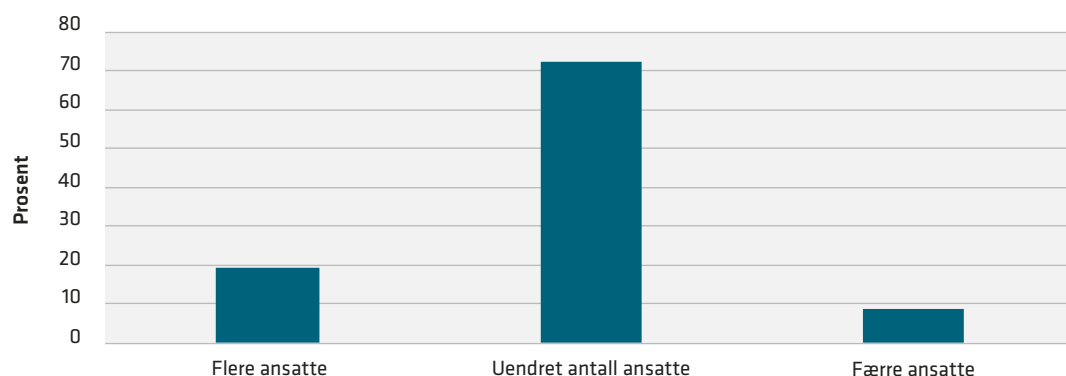
På spørsmålet om utviklingen i egen omsetning de neste seks månedene er det en større andel av svarbedriftene som har forventninger til at omsetningen blir høyere enn de foregående seks månedene, sammenlignet med tilsvarende undersøkelse foretatt på samme tidspunkt i 2017. Av svarbedriftene som har deltatt i undersøkelsen mener 23 prosent at omsetningen vil bli høyere, mens litt over 22 prosent av svarbedriftene mener den vil bli lavere.

Figur 12. MEF-bedriftenes forventninger til lønnsomhet 6 måneder fremover i tid

I medlemsundersøkelsen gjennomført i november 2018 oppgir 33 prosent av svarbedriftene at de har forventninger til at lønnsomheten de neste seks månedene vil bli bedre enn de siste seks månedene. Dette er en oppgang fra tilsvarende medlemsundersøkelse foretatt i november 2017. Da svarte 26 prosent at lønnsomheten ville bli bedre.

Figur 13. MEF-bedriftenes forventninger til sysselsetting 6 måneder fremover i tid

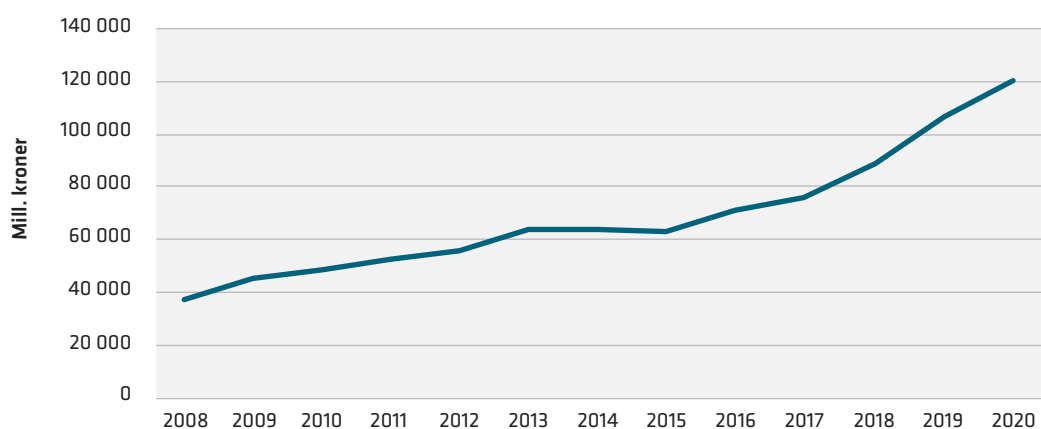

I medlemsundersøkelsen gjennomført i november 2018 svarer cirka 19 prosent av svarbedriftene at de mener at antall ansatte vil øke de neste seks månedene sammenlignet med foregående seks måneder. Dette er over 10 prosentpoeng flere enn andelen bedrifter som mener at antall ansatte vil være lavere de neste seks månedene. Andelen bedrifter som har forventninger til flere ansatte er høyest i Nord-Norge. Der oppgir 29 prosent av svarbedriftene at de mener sysselsettingen i bedriften vil øke de neste seks månedene. Blant de største bedriftene er forventningen at antallet sysselsatte i bedriften vil øke de neste seks månedene hele 38 prosent, mens tilsvarende for de små og mellomstore bedriftene er henholdsvis 18 prosent og 17 prosent.

Status og prognoser for anleggsmarkedet

Figur 14. Anleggsinvesteringer, 2008–2020

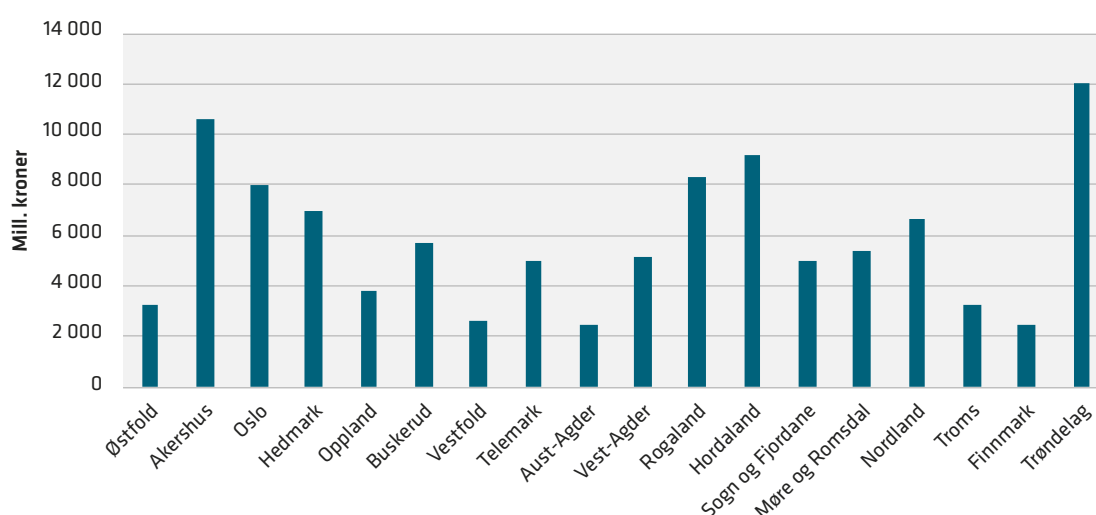

Kilde: Anleggsmodulen fra Prognosesenteret

Anleggsmodulen fra Prognosesenteret anslår at anleggsinvesteringene i 2018 utgjorde om lag 88 milliarder kroner, noe som er i overkant av 16 milliarder kroner mer enn i 2017. Dette er en vekst på om lag 16,5 prosent. Investeringsnivå i 2019 antas å være ca. 105 milliarder kroner, og cirka 119 milliarder kroner i 2020.

Tallene omfatter investeringer i veianlegg, jernbane- og sporveisanlegg, maritim infrastruktur, energianlegg, kommunaltekniske anlegg og andre offentlige anlegg og øvrige anlegg⁴. Vedlikehold er ikke inkludert i tallene. Når det gjelder investeringsveksten skyldes den først og fremst økte investeringer i samferdsel og energi. Det er samferdselssektoren som står for de største investeringene, men det er investeringer i energisektoren som kan vise til den sterkeste relative veksten.

Figur 15. Fylkesvise anleggsinvesteringer, 2019

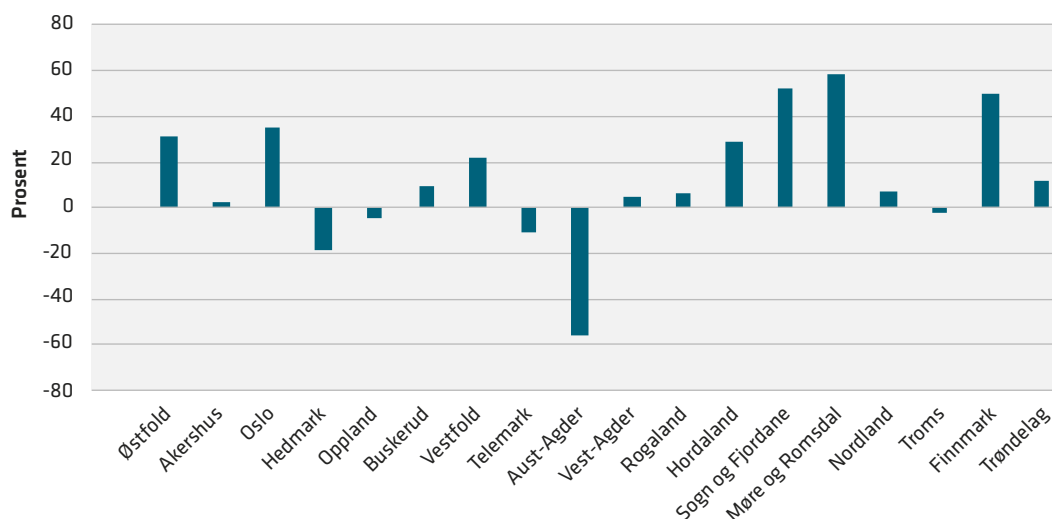

Kilde: Anleggsmodulen fra Prognosesenteret

4 Blant annet industrianlegg, telekommunikasjonsanlegg, forsvarsanlegg, flyplassanlegg, landbaserte olje- og gassanlegg.

I gjennomsnitt vil det gjennomføres anleggsinvesteringer til en verdi av om lag 5,8 milliarder kroner i hvert fylke i 2019, basert på tall fra Anleggsmodulen fra Prognosesenteret. De største anleggsinvesteringene i 2019 vil finne sted i fylkene Trøndelag (12,0 milliarder kroner), Akershus (10,6 milliarder kroner), Hordaland (9,1 milliarder kroner) og Rogaland (8,3 milliarder kroner). Det anslås at det i 2019 vil bli gjennomført anleggsinvesteringer til en samlet verdi av i overkant av 40 milliarder kroner i disse fire fylkene. Fylkene med lavest verdi på anleggsinvesteringene vil ifølge Prognosesenteret være Vestfold (2,6 milliarder kroner), Aust-Agder (2,5 mrd. kroner) og Finnmark (2,4 mrd. kroner).

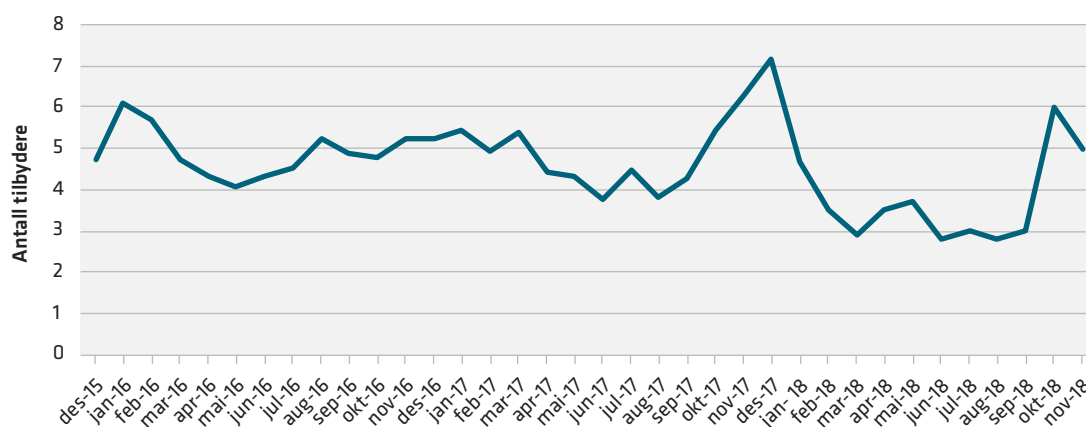
Figur 16. Endringer i anleggsinvesteringene, 2019–2020

Kilde: Anleggsmodulen fra Prognosesenteret

Basert på tall fra Anleggsmodulen fra Prognosesenterets anleggsinvesteringer i 2019 og 2020 er det fylkene Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane og Finnmark som vil oppleve den største prosentvise veksten i anleggsinvesteringer fra 2019 til 2020. Det er først og fremst økte investeringer i vei og energianlegg som bidrar til denne veksten. Størst prosentvis nedgang ligger det an til å bli i Aust-Agder, Hedmark og Telemark.

Figur 17. Konkurransen om SVV-kontraktene, 2015–2018

Tabell 2. Kontrakter i regi av Statens vegvesen 2018

Kontraksverdi	< 50 mill. kr	50–100 mill. kr	> 100 mill. kr	Avvist, o.a.	Sum
Antall kontrakter	301	31	36	78	446
Samlet kontraksverdi	4 352 411 790	2 394 627 159	13 951 446 461	N/A	20 698 485 410
Antall tilbydere (snitt)	3,4	4,1	4,2	N/A	
Andel – antall	67,5 %	6,9	8,1 %	17,5 %	100 %
Andel – verdi	21,0 %	11,6 %	67,4 %	N/A	100 %

Kilde: MEF og Statens vegvesen⁵

I løpet av 2018 (t.o.m. 30.11.2018) hadde Statens vegvesen tilbudsfrist for 446 kontrakter. Av disse er 368 angitt med pris, og innkomne anbud til en samlet verdi av om lag 20,7 milliarder kroner, basert på høyeste mottatte tilbud per kontrakt. Dette er i underkant av 8 milliarder kroner mer enn for 2017. De resterende 78 kontraktene er enten blitt avlyst, utsatt, ikke innkommet tilbud, innkomne enhets- eller timepriser på oppdrag mv.⁶

Det var i 2018 tilbudsfrist for kontrakter med størst samlet verdi i Statens vegvesen Region Midt (Trøndelag og Møre og Romsdal), med en samlet kontraksverdi på ca. 5 milliarder kroner. Lavest samlet kontraksverdi var det i løpet av fjoråret i Statens vegvesen Region Øst (Akershus, Hedmark, Oppland, Oslo og Østfold) med kontrakter til en samlet verdi på om lag 2,7 milliarder kroner. Målt etter antall hadde 90 prosent av vegvesen-kontraktene med tilbudsfrist i 2018 en verdi på under 100 millioner kroner. Målt etter kontraksverdi hadde over 67 prosent av kontraktene en verdi på over 100 mill. kroner.

Statens vegvesen mottok i gjennomsnitt 3,5 tilbud for hver kontrakt som hadde tilbudsfrist i løpet av 2017. Dette er en betydelig nedgang fra 2017 da tilsvarende tall var på 4,8 tilbydere. En må tilbake til årene 2011–2013 for å finne et så lavt antall tilbydere på Statens vegvesen-kontraktene. Det var i 2018 sterkest konkurranse om vegvesen-kontraktene i Statens vegvesen Region Vest (Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland), hvor det i gjennomsnitt var 4,1 tilbud per kontrakt. Lavest konkurranse var det i Statens vegvesen Region Sør (Agder-fylkene, Telemark, Vestfold og Buskerud), med 3,1 tilbud per kontrakt.

5 Åpningsprotokoller/Opening of tenders: https://www.vegvesen.no/_attachment/2172270/binary/1307357?fast_title=Tilbuds%C3%A5pninger+alle+regioner+pr.+desember+2018.pdf

6 Oversikten inkluderer ikke en større OPS-kontrakt. Rv. 3/rv. 25 Løten-Elverum med tilbudsfrist 15.03.2018 og prissatt til 5,5 mrd. kroner. Kilde: Statens Vegvesen <https://www.vegvesen.no/Riksveg/rv3og25lotenelverum> og Vegnett: <https://vegnett.no/2018/06/ny-riksvei-fra-loten-elverum-bygges-pa-rekordtid/>.

Konkurransen på like vilkår

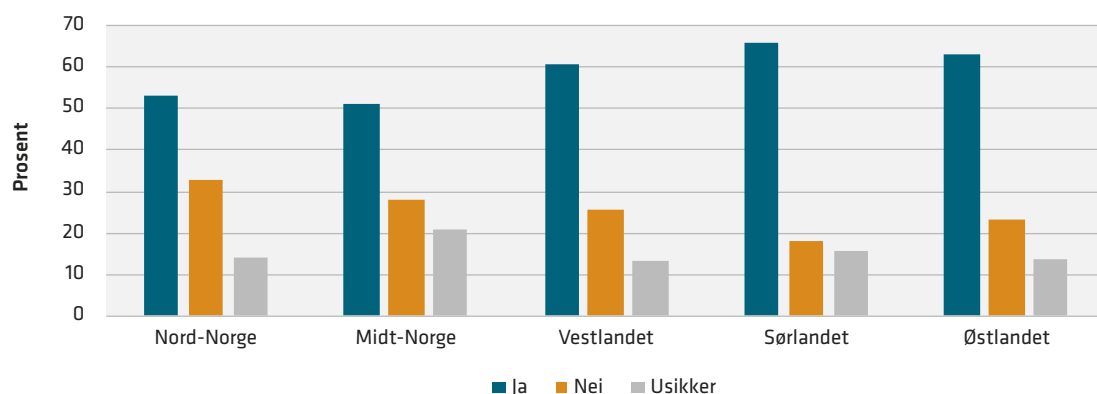
I medlemsundersøkelsen som ble gjennomført i november 2018 ble MEF-bedriftene stilt noen spørsmål om hvordan de opplever konkurransesituasjonen i markedene de opererer i. MEFs medlemsbedrifter har gjerne en tydelig lokal forankring, men mange opererer også utenfor egen kommune/fylke og noen også på landsbasis.

Hovedfunnet er at i underkant av 60 prosent av svarbedriftene svarer ja på spørsmålet om de opplever at bedriften konkurrerer på like vilkår i det markedet den opererer i. Derutover svarer 25 prosent nei på samme spørsmål, mens 15 prosent oppgir at de er usikre. Gruppen som har svart nei eller er usikre er videre blitt spurt om hva de mener er årsaken til at bedriften ikke konkurrerer på like vilkår i det markedet de opererer i. Svarbedriftene har hatt mulighet til å krysse av på flere alternativer ettersom det kan være flere forhold som spiller inn på den opplevde konkurransesituasjonen.

Den mest forekommende årsaken oppgis å være manglende oppfølging av kontraktskrav fra oppdragsgiver. Spørsmålet er ment nøytralt i forhold til om oppdragsgiver er offentlig eller privat. Deretter oppgis uregelmessigheter i gjennomføring av konkurranse på offentlige oppdrag. Den tredje mest forekommende årsaken angis å være sosial dumping⁷. Også konkurranse fra offentlige virksomheter og arbeidslivskriminalitet⁸ oppgis i mindre grad å være årsaker til at disse svarbedriftene opplever at de ikke konkurrerer på like vilkår i det markedet bedriftene deres opererer i.

En ikke ubetydelig andel har krysset av på andre forhold som ikke nødvendigvis fanges opp i de andre svaralternativene. Lav prising av oppdrag, dårlig faglig utførelse og useriøse aktører med dårlig utrustning og kompetanse blir nevnt i fritekstsvar.

Figur 18. Konkurransen på ulike vilkår

Det er små forskjeller mellom svarbedriftene når det gjelder bedriftsstørrelse. Det mest åpenbare utslaget er at en større prosentandel av de små medlemsbedriftene svarer nei på spørsmålet om de opplever at de konkurrerer på like vilkår i det markedet de opererer i. Ser en hen til regionene er det svarbedrifter i Nord- og Midt-Norge som oppgir at de ikke opplever at de konkurrerer på like vilkår. Henholdsvis, 33 og 28 prosent svarer nei. På Sørlandet er andelen av de som svarer nei lavest med 18 prosent.

⁷ Sosial dumping er her definert som brudd på HMS-regler, regler om arbeidstid og krav til bostandard, og/eller at lønn og andre ytelser er uakseptabelt lave sammenlignet med hva norske arbeidstakere normalt tjener.

⁸ Arbeidslivskriminalitet er her definert til å være dokumenterte brudd på norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygder, skatter og avgifter. Dette er med på å utnytte arbeidstakere eller virker konkurransevridende og undergraver samfunnsstrukturen.

Masseuttak og -mottak

Tilgangen til masseuttak og -mottak er blitt en stor næringspolitisk sak for MEFs medlemsbedrifter. MEF har fått tilbakemeldinger om at lokal tilgang på masser stedvis er utfordrende da konsesjon til uttak er blitt politisk kontroversielt. Konsekvensen av dette er at masser må transporteres over lange avstander med lastebil eller skip, noe som gjør prosjekter dyrere og mer tidkrevende å gjennomføre.

MEF har derfor i medlemsundersøkelsen gjennomført i november 2018 stilt følgende spørsmål til medlemsbedriftene:

- Hvor lang avstand (i kilometer) er det til nærmeste godkjente masseuttak for din bedrift?
- Har din bedrift hatt problemer med å skaffe lokale masser?
- Har dere tilgang til godkjente deponi?

Den største andelen av svarbedriftene oppgir at de har 5–15 kilometer til nærmeste godkjente masseuttak (45 prosent). Andelen svarbedrifter som har over 15 kilometer til nærmeste godkjente masseuttak er størst i Nord-Norge med 34 prosent mot landsgjennomsnittet på 23 prosent. Lavest er andelen blant svarbedrifter i Midt-Norge der i overkant av 18 prosent har 15 kilometer eller mer til nærmeste godkjente masseuttak.

På spørsmålet om bedriftene har hatt problemer med å skaffe til veie lokale masser til sin produksjon, er det cirka 14 prosent på landsbasis som melder om slike problemer. Det skiller få prosentpoeng mellom bedriftene når det gjelder størrelse. Sammenligner en landets ulike regioner, fremkommer det at svarbedriftene i Nord-Norge særlig opplever dette som et problem. Hele 33 prosent svarer ja på dette spørsmålet, mens tilsvarende tall for bedrifter på Østlandet er 14 prosent.

På spørsmålet om bedriftene har tilgang til godkjente mottak, er det 78 prosent som svarer ja på dette spørsmålet. Blant svarbedrifter i Nord- og Midt-Norge er andelen lavere, henholdsvis 73 og 74 prosent.

Ettersom tilbakemeldingene på disse utfordringene har dette omfanget, mener MEF det er nødvendig at nasjonale myndigheter engasjerer seg. MEF mener at det er nødvendig at det utarbeides overordnede statlige planretningslinjer hvor kommunene i sin planlegging plikter å tilrettelegge for at det etableres områder til mellomlagring og mottak av overskuddsmasser. Dagens regelverk er en utfordring for å etablere slike områder, og at saksbehandlingstiden er lang. Konsekvensen er at masser må transporteres over lengre avstander, noe som øker slitasjen på veinettet og klimagassutslippene. Denne situasjonen vanskeliggjør gjennomføring av prosjekter og i verste fall stopper disse opp.

**MASKIN-
ENTREPRENØRENE
FORBUND**

Maskinentrepenørenes Forbund
Postboks 505, Sentrum, 0105 Oslo - Tlf: 22 40 29 00 - www.mef.no